

**MINISTERUL EDUCAȚIEI  
ȘI CERCETĂRII  
AL REPUBLICII MOLDOVA**

**AGENȚIA NAȚIONALĂ  
PENTRU CURRICULUM ȘI  
EVALUARE**

Raionul

Localitatea

Instituția de învățământ

Numele, prenumele elevului

**ISTORIA ROMÂNILOR ȘI UNIVERSALĂ**

PRETESTARE  
CICLUL LICEAL

Profil real, sport  
05 aprilie 2023

Timp alocat: 180 de minute

Rechizite și materiale permise: *pix cu cerneală albastră.*

**Instrucțiuni pentru candidat:**

- Citește cu atenție fiecare item și efectuează operațiile solicitate.
- Lucrează independent.

***Îți dorim mult succes!***

Punctaj acumulat \_\_\_\_\_

### SUBIECTUL I(24 puncte)

**Sursa A:** „Situția periferică a Basarabiei în sistemul economic și politic al Imperiului Rus a determinat în mare parte atitudinea vădit discriminatorie a autorităților centrale față de acest teritoriu, care au limitat drepturile și posibilitățile autohtonilor, în fond ale moldovenilor, prin atragerea în diferite ramuri economice a coloniștilor și negustorilor de peste hotare și din guberniile rusești cărora, pentru a se încadra în categoria burgheziei basarabene, li s-au acordat diverse înlesniri și privilegii. Prin urmare, lipsa de unitate statală și independență națională, dominația politică și exploatarea economică de către Imperiul Rus au influențat direct dezvoltarea economică a provinciei. Astfel, majoritatea ramurilor economice orientate la cerințele pieței, în special comerțul, sunt concentrate în mâinile străinilor, preponderent de sorginte orientală. Anume armenilor, grecilor, evreilor, rușilor, ucrainenilor etc. le-a revenit rolul de bază în includerea Basarabiei în sistemul economic și politic al Imperiului Rus”.

(Valentin Tomuleț, *Etapele și specificul incorporării Basarabiei în sistemul economic și politic al Imperiului Rus (anii 1812-1868/1873)*, în *Limba Română*, nr. 5-6(204), 2012, p. 77)

**Sursa B:** „Drept urmare, politicile comerciale promovate de autoritățile țariste în Basarabia, deși au avut scopuri stimulative, în ansamblul lor nu doar că nu au încurajat, ci chiar au zădărnicit integrarea provinciei în sistemul comerțului european și procesele modernizatoare”.

(Andrei Emilciuc, *Basarabia în procesul de integrare a Imperiului Rus în sistemul comerțului european (1812 – anii 60 ai sec. al XIX-lea)*, Chișinău, 2021, p. 292)

Nr.	Item	Punctaj	
1.	Explică, în baza surselor, noțiunea de <i>colonizare</i> . _____ _____ _____	L 0 1 2 3	L 0 1 2 3
2.	Determină, în baza sursei A, doi factori care au influențat direct economia Basarabiei în cadrul Imperiului Rus._ 1. _____ 2. _____	L 0 1 2	L 0 1 2
3.	Explică, în baza surselor și a cunoștințelor obținute anterior, consecințele politicii economice în domeniul comerțului, promovate de administrația rusă în Basarabia. _____ _____ _____ _____ _____	L 0 1 2 3 4 5	L 0 1 2 3 4 5
4.	Compară opiniile expuse de autori, privind evoluția economică a Basarabiei sub dominația țaristă. Argumentează răspunsul cu trimitere la surse. _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____	L 0 1 2 3 4 5 6 7	L 0 1 2 3 4 5 6 7
5.	Exprimă-ți argumentat opinia despre faptul că Basarabia a fost o colonie a Imperiului Rus în domeniile: economic, social și politic. _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____	L 0 1 2 3 4 5 6 7	L 0 1 2 3 4 5 6 7

## SUBIECTUL al II-lea( 22 puncte)

**Sursa A:** „În procesul consolidării Țării Moldovei, pe parcursul sec. al XV-lea și mai ales în epoca lui Ștefan cel Mare, un rol important l-a jucat sistemul de apărare. Șirul de cetăți de pe Nistru și Dunăre: Cetatea Albă, Chilia, Hotin, Soroca, Orhei, Tighina, care s-au construit și reconstruit, pe acele vremuri a jucat un rol dintre cele mai importante în istoria Țării Moldovei. (...) Politica lui Ștefan cel Mare de consolidare a acestor cetăți, a fost realizată prin numirea ca pârcălabi ai acestora, a unor boieri și demnitari din anturajul său. De regulă, ei făceau parte din sfatul domnesc și continuau să rămână sfetnici și pe parcursul aflării lor ca pârcălabi pe la cetăți. S-a observat, în general, că în domnia lui Ștefan cel Mare rolul pârcălabilor drept comandanți și administratori ai cetăților și ținuturilor a crescut mult și în luarea de decizii în problemele cardinale ale puterii centrale de stat. În special, încercăm să prezentăm schimbările de cadre și de colaboratori ai marelui voievod care a avut loc la cetățile din Estul și Sudul Moldovei, activitatea și rolul lor în apărarea cetăților încredințate pe întreg parcursul domniei lui Ștefan cel Mare”.

(Valentina Eșanu, *Înalți demnitari ai lui Ștefan cel Mare: pârcălabi ai cetăților de margine*, în: Enciclopedia. Revistă de Istorie a științei și studii enciclopedice, nr. 1 (4), 2013, p. 80-81)

Nr.	Item	Punctaj	
		L	L
1.	Identifică în sursă două două cetăți din sistemul de apărare a lui Ștefan cel Mare <hr/> <hr/> <hr/>	L	L
		0	0
		1	1
		2	2
2.	Selectează, în baza sursei, informații referitoare la politica promovată de Ștefan cel Mare „pentru consolidarea cetăților”. <hr/> <hr/> <hr/>	L	L
		0	0
		1	1
		2	2
3.	Determină rolul pârcălabilor în consolidarea statului pe timpul lui Ștefan cel Mare. Argumentează răspunsul cu trimitere la sursă . <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	L	L
		0	0
		1	1
		2	2
		3	3
		4	4
4.	Formulează o consecință a formării <i>oastei mari</i> a țării în timpul domniei lui Ștefan al III-lea. Argumentează răspunsul cu trimitere la un fapt istoric. <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	L	L
		0	0
		1	1
		2	2
		3	3
		4	4
	5	5	
	6	6	

		7	7
5	<p>Apreciază rolul lui Ștefan cel Mare și Sfânt în istoria românilor. Argumentează răspunsul.</p>	L 0 1 2 3 4 5 6	L 0 1 2 3 4 5 6

**SUBIECTUL al III-lea (19 puncte)**

Studiază harta și realizează sarcinile propuse.

**Europa după Primul Război Mondial.**



Nr.	Item	Punctaj	
1.	<p data-bbox="220 197 1284 297">Numește un proces istoric pentru care, harta propusă, servește ca sursă de informare. Argumentează răspunsul cu trimitere la hartă și la cunoștințele obținute anterior.</p> <hr data-bbox="256 344 1294 349"/> <hr data-bbox="256 398 1294 403"/> <hr data-bbox="256 452 1294 456"/> <hr data-bbox="256 506 1294 510"/> <hr data-bbox="256 560 1294 564"/> <hr data-bbox="256 613 1294 618"/> <hr data-bbox="256 667 1294 672"/> <hr data-bbox="256 721 1294 725"/> <hr data-bbox="256 775 1294 779"/>	L 0 1 2 3 4 5 6 7	L 0 1 2 3 4 5 6 7
2.	<p data-bbox="220 824 1252 898">Determină cauzele distrugerii celor 4 imperii de pe harta Eurasiei . Argumentează răspunsul cu trimitere la hartă și la cunoștințele obținute anterior.</p> <hr data-bbox="256 936 1294 940"/> <hr data-bbox="220 990 1294 994"/> <hr data-bbox="220 1043 1294 1048"/> <hr data-bbox="220 1097 1294 1102"/> <hr data-bbox="220 1151 1294 1155"/> <hr data-bbox="220 1205 1294 1209"/> <hr data-bbox="220 1258 1294 1263"/> <hr data-bbox="220 1312 1294 1317"/>	L 0 1 2 3 4 5 6 7	L 0 1 2 3 4 5 6 7
3.	<p data-bbox="220 1357 1236 1431">Elaborează, în baza hărții și a cunoștințelor obținute anterior, o concluzie cu referire la crearea noilor state naționale pe harta Europei.</p> <hr data-bbox="256 1451 1294 1456"/> <hr data-bbox="256 1505 1294 1509"/> <hr data-bbox="256 1559 1294 1563"/> <hr data-bbox="256 1612 1294 1617"/> <hr data-bbox="256 1666 1294 1671"/> <hr data-bbox="256 1720 1294 1724"/> <hr data-bbox="256 1774 1294 1778"/> <hr data-bbox="256 1827 1294 1832"/>	L 0 1 2 3 4 5	L 0 1 2 3 4 5

## SUBIECTUL al IV-lea (35 de puncte)

### Studiază sursele A-C.

**Sursa A:** „Felul în care autoritatea lui Burebista s-a extins asupra triburilor și uniunilor tribale geto-dacice rămâne necunoscut. Prin mijloace pașnice ori pe calea armelor el reușește să aducă sub ascultarea sa neamul geto-dac, într-o acțiune de unificare. Dispariția emisiunilor monetare locale ar fi un semn al supunerii șefilor de uniuni tribale, a regilor locali, autorității lui Burebista. Acesta ajunge să posede o armată puternică, Strabo apreciind-o, exagerat, la 200 000 de soldați” (...) Conducerea unei armate considerabile, organizarea unui sistem de fortificații (aproape 80 de cetăți și puncte întărite), impunerea unor măsuri economice într-un întins și variat teritoriu, presupun existența unor mijloace adecvate de administrare și supraveghere în formațiunea politică înjghebată de Burebista”.

(M.Bărbulescu, D.Deletant, K. Hitchins ș.a., *Istoria României*, București, 1998, p. 40-41)

**Sursa B:** „În politica sa internă, Burebista a fost ajutat de marele preot Deceneu în opera de restaurare a ordinii și de însănătoșire a moravurilor poporului. Astfel, în decurs de zece-doisprezece ani Burebista a creat un stat care se întindea din bazinul Dunării de Mijloc și Munții Slovaciei până la gurile Bugului și țărmul apusean al Mării Negre, iar în sud, până în zona munților Balcani. Într-un decret dat de cetatea grecească Dionysopolis, Burebista era numit „cel dintâi și cel mai mare dintre regii Traciei”.

(Stabon, *Geografia*)

**Sursa C:** „Dar Burebista știa că marele său adversar și cel mai redutabil era statul roman. Incursiunile sale în imediata apropiere a frontierelor romane nu căpătau nici o replică, pentru că în acest timp Caesar era ocupat cu cucerirea Galiei, iar după victoria lui Caesar, la Roma vor începe grave tulburări interne. Burebista a știut să profite de această situație, și, când, în 48 î.e.n. se declară conflictul dintre Pompeius și Caesar, regele dac va interveni în treburile interne ale statului roman, în favoarea lui Pompeius, care părea a fi mai puternic”.

(Ovidiu Drîmbă, *Istoria culturii și civilizației*, Vol. I, București, 1985, p. 786)

Utilizează sursele și cunoștințele obținute anterior pentru a redacta, într-o pagină, un eseu la tema:  
**STATUL CONDUS DE BUREBISTA - FILĂ DE ISTORIE A ROMÂNILOR.**

În textul tău:	Punctaj	
formulează argumente relevante (cel puțin trei), corecte din punct de vedere științific, pentru a-ți susține opinia referitoare la tema propusă;	L 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10	L 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
formulează relații de cauză-efect (cel puțin două);	L 0 1 2 3 4 5 6	L 0 1 2 3 4 5 6
integrează critic informațiile din sursele propuse;	L 0 1 2 3 4	L 0 1 2 3 4
plasează în timp și spațiu evenimente/ procese/ fenomene istorice;	L 0 1 2 3 4	L 0 1 2 3 4
menționează o personalitate istorică care a contribuit la evenimentele/ procesele descrise;	L 0 1 2	L 0 1 2
expune ideile în baza unui plan logic care să includă introducerea, cuprinsul, concluzia;	L 0 1 2 3 4 5 6 7	L 0 1 2 3 4 5 6 7
utilizează corect limbajul istoric.	L 0 1 2	L 0 1 2

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

